

Guia general

Autoria: Maite Fernández Ferrer i Lorena Becerril Balín

L'encàrrec i la creació d'aquest recurs d'aprenentatge UOC han estat coordinats per la professora: Lorena Becerril Balín

PID_00288013

Primera edició: febrer 2022

1. Introducció

2. Presentació de l'assignatura

3. L'equip docent

4. Comissió de pràctiques

5. Perfil competencial

5.1. Introducció

5.2. Competències bàsiques

5.3. Competències generals

5.4. Competències transversals

5.5. Competències específiques

6. Continguts

7. Perfil professional

8. Descripció general de les activitats

8.1. Introducció

8.2. Les activitats presencials (al centre de pràctiques)

8.3. Les activitats virtuals (a l'aula)

9. Avaluació i seguiment de l'estudiantat

10. Seguiment del desenvolupament de les pràctiques

1. Introducció

L'assignatura del Pràcticum consisteix en una experiència professionalitzadora que permet a l'alumnat posar en pràctica i anar consolidant l'assoliment de les competències que es treballen al llarg del grau d'Educació Primària.

Concretament, aquesta experiència s'articula al centre de pràctiques mitjançant un pla de treball individualitzat acordat amb la mentoria del centre, i a l'aula virtual de la UOC per mitjà d'una sèrie d'activitats d'aprenentatge per tal d'integrar i donar sentit als aprenentatges que es van adquirint al llarg de la titulació.

Amb això l'assignatura del Pràcticum es vol centrar a:

- Potenciar la formació del mestre com a indagador (tenint en compte la relació entre la teoria i la pràctica);
- contemplar les competències emocionals de l'alumnat;
- promoure la competència del treball en equip;
- promoure l'ús de la tecnologia per a l'aprenentatge i per a l'avaluació;
- integrar aprenentatge en el procés d'avaluació;
- afavorir diferents formats d'interacció educativa a l'aula;
- assegurar la comunicació entre professorat, mentoria i estudiantat;
- proporcionar oportunitats d'aprenentatge d'acord amb la diversitat de funcions que exerceix el perfil professional de mestre;
- promoure la relació de col·laboració entre la universitat i l'escola;
- i capacitar l'estudiantat per a la docència tant presencial com virtual.

Aquesta *Guia de pràctiques del grau d'Educació Primària* recull tota la informació relativa als continguts i al funcionament de l'assignatura, i vol donar resposta a les preguntes més freqüents que l'estudiantat es planteja en el moment de cursar-les. Per això, explica en detall en què consisteix l'assignatura, els resultats d'aprenentatge per assolir, i les activitats d'aprenentatge i la seva avaluació, entre d'altres.

2. Presentació de l'assignatura

El Pràcticum del grau d'Educació Primària és una **assignatura obligatòria** que es cursa de manera sostinguda durant tot el grau per tal que sigui possible per l'estudiantat aplicar els coneixements que va assolint al llarg de la titulació i posar en joc les competències desenvolupades a les assignatures cursades. Aquesta planificació sostinguda durant tot el grau afavoreix que a la resta d'assignatures també es promogui i es busqui la coherència entre l'activitat pràctica i la resta de components del programa de formació.

Concretament, l'objectiu del Pràcticum és apropar l'estudiantat al món professional dels mestres i les mestres d'educació primària i per això la UOC ofereix la possibilitat de col·laborar en diferents centres de pràctiques, de manera que es puguin posar en joc els coneixements adquirits al mateix temps que s'aprèn en situacions reals i en contacte amb professionals del món de l'educació.

Les pràctiques del grau suposen **38 crèdits ECTS, que equivalen a un total de 950 hores de dedicació de l'estudiantat, i s'estructuren en cinc Pràcticums**, tal com es detalla a la taula que apareix a continuació:

Pràcticum	Crèdits	Semestre	Hores presencials (550 h)
Pràcticum I	6 ECTS	2n	70 h
Pràcticum II	6 ECTS	4t	70 h
Pràcticum III	10 ECTS	5è	150 h
Pràcticum IV	8 ECTS	6è	130 h
Pràcticum V	8 ECTS	8è	130 h

El **Pràcticum I**, vinculat als mòduls de caràcter bàsic, té com a objectiu realitzar una primera aproximació al centre escolar. És per això que en aquest primer Pràcticum es reflexiona sobre els elements que configuren el disseny d'un entorn positiu d'aprenentatge.

El **Pràcticum II**, també vinculat als mòduls de caràcter bàsic, se centra en el coneixement del context escolar. En aquest segon període de pràctiques es confereix rellevància a les relacions col·laboratives que estableixen els mestres i les mestres amb els companys de claustre, els agents externs i les famílies.

El **Pràcticum III** té com a eix central el coneixement dels processos educatius que es produeixen a l'aula i se centra en els aspectes que configuren la planificació de la instrucció.

El **Pràcticum IV** se centra en el disseny, la implementació i l'avaluació d'una intervenció educativa a l'aula. És per aquest motiu que en aquest període de pràctiques els aspectes relacionats amb l'avaluació i el *feedback* formatiu són objecte d'estudi.

Finalment, el **Pràcticum V** se centra en el disseny, la implementació i l'avaluació d'una intervenció educativa a l'aula. En aquest darrer Pràcticum del grau els aspectes centrals són la millora de la pròpia pràctica a partir de l'avaluació de la pròpia intervenció i l'establiment de millores basant-se en evidències.

Les hores de pràctiques presencials es duen a terme els dies i els horaris pactats entre cada estudiant i el centre, sempre al llarg del calendari lectiu. Així mateix, aquests horaris caldrà establir-los permetent que l'estudiantat pugui compaginar-los amb la seva pràctica diària, respectant sempre el calendari de l'assignatura i l'activitat a l'aula virtual. Les hores de pràctiques quedaran

recollides en el **pla de treball individualitzat** juntament amb altres elements acordats entre la mentoria i l'estudiantat, com ara els dies d'assistència al centre o les tasques per realitzar, entre d'altres.

3. L'equip docent

Tot seguit s'exposa una breu explicació de l'equip docent que integra l'assignatura i de les seves funcions:

Tutora o tutor del grau d'Educació Primària: és la persona que assessora l'estudiantat sobre quan és més recomanable cursar el Pràcticum dins del seu itinerari formatiu i com organitzar les pràctiques tenint en compte les seves preferències i interessos, així com els seus horaris professionals i personals. A més, la tutoria té un paper important durant el procés de selecció i adjudicació del centre de pràctiques, i pot oferir consell específic a l'alumnat sobre el centre o altres aspectes.

Personal docent responsable de l'assignatura: té com a funció principal el disseny pedagògic del procés de pràctiques amb l'objectiu d'afavorir el desenvolupament i l'avaluació de les competències dels estudiants i les estudiants pròpies del perfil de mestre d'educació primària del qual s'articula la titulació. A més a més, és qui coordina la comissió de pràctiques, que és qui valora la idoneïtat de les sol·licituds d'estades de pràctiques que presenta l'alumnat i selecciona la persona més adient d'acord amb els criteris prèviament estipulats.

Personal docent col·laborador: és la persona que orienta i assessora l'alumnat de manera continuada i durant tot el període de pràctiques, sobretot mitjançant l'aula virtual de la UOC. És qui haurà de definir les característiques específiques que tindrà el pla de treball individualitzat de cada estudiant.

En aquest sentit, el personal docent col·laborador coordina, dinamitza i avalua les proves d'avaluació continuada o PAC que cal que l'alumnat faci al llarg de l'assignatura. Per això dona suport a escala individual i grupal, i manté un contacte i un seguiment personalitzat amb aquest estudiantat a fi de garantir la coherència i la complementarietat entre l'activitat que desenvolupa al centre presencialment i la que desenvolupa a l'aula virtualment.

Així mateix, és qui estableix les dinàmiques més adequades a l'aula per promoure l'intercanvi de vivències i experiències entre el grup d'estudiants i el personal docent.

Mentor o mentora de centre: és la persona del centre de pràctiques que acull l'estudiantat i l'orienta pel que fa al context específic del centre, el col·lectiu i les dinàmiques i activitats que ha de portar a terme durant la seva estada a la institució. En aquest sentit, el mentor o la mentora del centre té accés a aquesta *Guia de pràctiques* a fi de garantir que coneix la informació necessària sobre el procés, les funcions dels agents implicats i els resultats esperats.

El mentor o la mentora vetllarà per garantir el compliment dels drets de l'estudiantat durant la realització de les pràctiques, els quals es detallen a continuació:

- Ser acompanyat i format per part dels professionals i les professionals del centre formador d'acord amb el seu projecte de centre formador.
- Participar i col·laborar, com a agent actiu, en el projecte educatiu de centre, en la mesura dels seus coneixements i del seu paper com a estudiant de pràctiques.
- Conèixer i iniciar-se en la pràctica de tècniques i habilitats professionals amb l'acompanyament de la persona mentora.
- Ser avaluada o avaluat d'acord amb els criteris establerts i recollits en l'informe d'avaluació.
- Durant la seva estada en pràctiques l'estudiantat no ha d'assumir les responsabilitats pròpies dels professionals i les professionals dels centres formadors.

Concretament, les funcions de la mentoria de centre es concreten en tres moments:

Acompanyament durant l'estada

Acollir l'estudiant en el marc de la institució on es faran les pràctiques.

Explicar la missió del centre i el servei específic, com també el seu funcionament.

Resoldre els dubtes que vagin sorgint durant la seva estada.

Facilitar els recursos o materials necessaris perquè l'estudiantat desenvolupi la seva tasca.

Assegurament de la participació en la dinàmica del centre

Facilitar el contacte de l'estudiantat amb altres persones de l'organització a fi que pugui desenvolupar amb èxit les seves pràctiques. En funció de les tasques, l'estudiant podrà assistir amb el rol d'observadora o observador a reunions internes per conèixer la realitat de l'organització, per exemple.

Donar suport a l'alumnat en la detecció de necessitats i l'adequació del disseny i del desenvolupament de la intervenció al context. El seu acompanyament es fa de manera coordinada amb el personal col·laborador de la UOC, tot i que aquest últim és la figura principal d'orientació i avaluació de les pràctiques.

Participació en l'avaluació final de les pràctiques

A banda de l'avaluació formativa i continuada en el marc del Pràcticum, al final del període de pràctiques, la mentoria de centre fa una valoració de l'estada de l'estudiant. Els aspectes concrets que ha de valorar són els que inclou l'informe d'avaluació disponible en aquesta guia.

Al final de la seva tasca el professional que ha exercit aquesta funció rep, en cas que ho sol·liciti, un certificat de la universitat en el qual s'acreditarà aquesta funció.

4. Comissió de pràctiques

La comissió de pràctiques està integrada per personal acadèmic i de gestió i actua durant tot el procés de pràctiques, des de la fase de preparació amb la sol·licitud i matrícula al Pràcticum fins al final del procés d'avaluació de l'assignatura.

La comissió, a més a més, és la responsable de gestionar les relacions que s'estableixen entre els tres agents principals de l'assignatura de pràctiques –l'alumnat, el personal docent col·laborador de la UOC i el mentor o mentora del centre de pràctiques– i de vetllar per la qualitat de les estades als centres des d'un punt de vista estrictament educatiu, i sempre orientat a l'assoliment dels objectius previstos al grau d'Educació Primària.

Aquesta comissió també és l'encarregada de:

- Validar el sistema d'assignació de centres i els criteris establerts.
- Seleccionar l'alumnat més adient per cada centre segons els criteris de selecció prèviament establerts.
- Establir criteris comuns sobre la gestió acadèmica de les pràctiques externes, com ara el calendari, els canvis en l'avaluació o les incidències acadèmiques amb el centre.
- Compartir i resoldre casos i situacions crítiques per tal de prendre decisions consensuades i coherents al llarg del temps.

5. Perfil competencial

5.1. Introducció

A continuació es presenten les competències per adquirir i desenvolupar per part de l'estudiantat al llarg de tots els Pràcticums del grau d'Educació Primària. A l'espai habilitat per a cada Pràcticum d'aquesta guia hi ha concretades aquelles competències que es treballaran en cada moment.

5. Perfil competencial

5.2. Competències bàsiques

CB2. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que s'acostumen a demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins la seva àrea d'estudi.

CB3. Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.

CB4. Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

5. Perfil competencial

5.3. Competències generals

CG5. Adoptar actituds i comportaments emprenedors i promoure propostes d'emprenedoria i lideratge per solucionar de manera viable i sostenible qualsevol situació sorgida en la pràctica professional.

CG6. Comprendre i expressar adequadament el coneixement, oralment i per escrit, en els diversos contextos acadèmics o professionals propis de l'especialitat.

5. Perfil competencial

5.4. Competències transversals

CT3. Actuar de manera honesta, ètica, sostenible, socialment responsable i respectuosa amb els drets humans i la diversitat, tant en la pràctica acadèmica com en la professional.

5. Perfil competencial

5.5. Competències específiques

CE1. Saber aplicar adequadament en la pràctica educativa el coneixement sobre les àrees curriculars de l'educació primària, la relació interdisciplinària entre elles, els criteris d'avaluació i el cos de coneixements didàctics entorn dels procediments d'ensenyament i aprenentatge respectius.

CE2. Dissenyar, planificar i avaluar processos d'ensenyament i aprenentatge, tant individualment com en col·laboració amb altres docents i professionals del centre d'educació primària.

CE5. Dissenyar i regular espais d'aprenentatge en contextos de diversitat i que atenguin la igualtat de gènere, l'equitat i el respecte als drets humans que formen els valors de la formació ciutadana.

CE6. Fomentar la convivència a l'aula i fora de l'aula, resoldre problemes de disciplina i contribuir a la resolució pacífica de conflictes.

CE7. Estimular i valorar l'esforç, la constància i la disciplina personal en els estudiants.

CE8. Analitzar l'organització dels centres d'educació primària i proposar millores en la diversitat d'accions que comprèn el seu funcionament.

CE9. Exercir les funcions de tutoria i d'orientació amb els estudiants i les famílies, atenent les necessitats educatives singulars dels estudiants.

CE10. Assumir que l'exercici de la funció docent s'ha d'anar perfeccionant i adaptant als canvis científics, pedagògics i socials al llarg de la vida.

CE12. Mantenir una relació crítica i autònoma respecte dels sabers, els valors i les institucions socials públiques i privades.

CE13. Reflexionar sobre les metodologies a l'aula per innovar i millorar la tasca docent en l'educació primària, fomentant actituds positives cap a models d'ensenyament per indagació centrats en l'estudiant.

CE14. Adquirir hàbits i destreses per a l'aprenentatge autònom i cooperatiu i promoure'l entre els estudiants.

CE15. Aplicar de manera adequada les tecnologies de la informació i de la comunicació a les aules de l'educació primària i en l'àmbit acadèmic i professional.

CE18. Saber utilitzar adequadament models de millora de la qualitat educativa per aplicar-los als centres d'educació primària.

6. Continguts

Els continguts que es treballen a les assignatures de Pràcticum d'Educació Primària es recullen en les línies generals que es presenten a continuació:

- El perfil professional del mestre.
- El mestre com a indagador.
- La indagació col·laborativa.
- El perfil ètic del mestre: valors i actuació docent.
- El centre educatiu.
- Organització.
- Processos d'interacció i comunicació a l'aula.
- Processos d'organització social i aprenentatge a l'aula.
- Formes de col·laboració amb els diferents sectors de la comunitat educativa i de l'entorn social.
- Anàlisi dels diferents nivells de la pràctica educativa.
- Disseny i avaluació de propostes d'intervenció a l'aula.

7. Perfil professional

Pel que fa al perfil professional dels futurs i les futures mestres, convé identificar quines competències professionals poden desenvolupar-se en les situacions autèntiques d'aula i del centre escolar que proporciona el Pràcticum. Se'n destaquen quatre com a prioritàries:

- L'autoregulació de l'aprenentatge.
- El treball en equip.
- Les competències tecnològiques.
- Les competències per qüestionar la pràctica.

Per poder **promoure l'autoregulació de l'aprenentatge en l'alumnat** cal que l'estudiantat esdevingui expert facilitador, i durant el Pràcticum és un moment idoni per practicar aquests processos.

El treball col·laboratiu és una competència bàsica que els futurs i les futures docents hauran d'ensenyar al seu alumnat, alhora que és una competència professional imprescindible per participar en **processos conjunts de reflexió i aprenentatge propis de la cultura col·laborativa que es requereix per treballar a una escola**.

Les competències digitals de les futures i els futurs mestres han de ser suficients per **donar resposta a possibles models de presencialitat discontinua**. El mestre o la mestra ha de ser competent per dissenyar activitats d'aprenentatge en línia individuals i en grup.

Finalment, les competències per qüestionar la pràctica impliquen que l'estudiantat sigui capaç d'identificar millores i implementi pràctiques basades en les evidències, desenvolupant **el rol de mestre com a indagador i agent de canvi de la seva pròpia pràctica i també del conjunt del centre educatiu**.

A més a més, la mestra o el mestre d'educació primària és un professional especialista en els processos d'ensenyament i aprenentatge que acompanya el desenvolupament integral dels infants de sis a dotze anys. Aquesta multidimensionalitat de l'exercici de la professió de mestre comporta el desenvolupament de diferents funcions relacionades amb els diferents actors de la comunitat educativa (infants, famílies, professorat i agents educatius externs) com les que es detallen a continuació:

- Planificar la instrucció o l'acció docent.
- Acompanyar i avaluar els aprenentatges.
- Dissenyar un entorn positiu d'aprenentatge presencial i virtual.
- Millorar la pròpia pràctica.
- Col·laborar amb els companys i les companyes del centre.
- Construir una relació col·laborativa amb les famílies.
- Col·laborar amb professionals externs.

La gran responsabilitat social de la professió requereix el compromís ètic de la mestra o del mestre tant amb els actors esmentats com amb el propi desenvolupament professional.

8. Descripció general de les activitats

8.1. Introducció

Les activitats formatives que es presentaran a les assignatures del Pràcticum han de procurar oportunitats d'aprenentatge professional i han de posar de manifest l'adquisició de les competències que l'habiliten per desenvolupar la seva professió.

D'aquesta manera, quan es parla de les activitats es fa referència a les tasques específiques amb les quals es pretén que l'estudiantat demostrï la feina realitzada al centre i, per tant, la seva capacitat en l'exercici de la pràctica professional.

Concretament, les activitats de l'assignatura de pràctiques es divideixen en dos grups: les activitats presencials i les activitats virtuals.

8. Descripció general de les activitats

8.2. Les activitats presencials (al centre de pràctiques)

Són les activitats que es fan al centre de pràctiques. La tipologia de tasques pot ser molt diversa segons les característiques del centre de pràctiques i les funcions encomanades i acordades entre el centre de pràctiques i l'estudiantat amb el suport de la mentoria. Però, en línies generals, aquestes activitats podrien incloure, entre d'altres:

- Dissenyar una intervenció educativa.
- Avaluar tasques i proporcionar un *feedback* formatiu a l'alumnat.
- Dissenyar noves propostes d'aprenentatge.
- Avaluar la pròpia intervenció i establir millores de futur.
- Assistir i participar a reunions d'equips de cicle i a claustres.
- Assistir a reunions o a activitats amb les famílies de les alumnes i els alumnes.
- Assistir a reunions de coordinació amb professionals externs.

El ventall de tasques possibles és molt ampli i s'acaben concretant tant amb el personal docent col·laborador com amb el mentor o mentora del Pràcticum mitjançant el pla de treball individualitzat.

8. Descripció general de les activitats

8.3. Les activitats virtuals (a l'aula)

Són les activitats que es plantegen, es guien i s'avaluen des de l'aula virtual. Es tracta de les proves d'avaluació continuada o PAC que proposa i coordina el professor col·laborador i que aporten una gran diversitat en els processos d'aprenentatge (observació i anàlisi, evocació i connexió amb les pràctiques, resolució de problemes, obtenció d'evidències, etc.).

Aquestes activitats han de ser coherents amb el perfil professional de mestre que es pretén desenvolupar en el grau i s'han de considerar els aspectes contextuais de cada centre de pràctiques promovent en tot moment l'autoregulació dels aprenentatges per part de l'estudiantat. Per això, per a la seva realització es requeriran les idees prèvies que tenen les alumnes i els alumnes sobre teories implícites ja treballades o sobre la lectura de publicacions de recerca que aportin evidències de la pràctica. A més a més, seran activitats que preveuen la participació de la mentora o mentor de centre.

Durant les pràctiques es mira de trobar punts d'encontre i retroalimentació entre les activitats d'aprenentatge a l'aula i les tasques que ha de desenvolupar l'estudiantat al centre, sempre des de la perspectiva de la reflexió a partir de la pràctica.

9. Avaluació i seguiment de l'estudiantat

La finalitat reguladora de l'avaluació pren tot el sentit en el Pràcticum. En el marc d'aquesta assignatura es considera el *feedback* continuat i personalitzat durant el procés i al final del procés d'aprenentatge, per tal de respondre a les necessitats individuals i també grupals de l'alumnat i així millorar la seva pràctica.

Convé destacar que el *feedback* també és una competència que ha de desenvolupar la mestra o el mestre, de manera que es preveu que a banda del *feedback* que proporciona el professorat (mentora o mentor de centre i professorat docent col·laborador) també s'impulsen processos avaluatius entre iguals.

En la integració de l'aprenentatge amb l'avaluació el suport de la tecnologia esdevé fonamental. En aquest sentit l'assignatura de Pràcticum planteja l'ús de diferents eines digitals que facilitin els processos d'avaluació formativa.

Concretament, el vídeo com a eina avaluativa és un recurs molt potent perquè permet l'anàlisi en profunditat de situacions viscudes a l'aula i que suposen reptes rellevants per l'aprenentatge de l'estudiantat. El seu ús per part de l'estudiantat facilitarà la seva aportació d'evidències dels resultats d'aprenentatge aconseguits i que mostrin el desenvolupament de les competències docents en cada moment.

10. Seguiment del desenvolupament de les pràctiques

Amb aquesta finalitat, el personal docent col·laborador i el mentor o mentora del centre mantenen el contacte periòdicament per fer un seguiment acurat del treball de l'estudiantat i d'establir una relació fluida entre la universitat i el centre en benefici del seu aprenentatge. L'objectiu d'aquest seguiment continuat és assegurar que tant la mentoria del centre com les alumnes i els alumnes se senten acompanyats per part de la universitat i a través del personal docent col·laborador.

De manera orientativa, es mantenen tres moments de seguiment:

1. **Un contacte inicial per assegurar que la incorporació ha estat satisfactòria.**
2. **Un contacte a la meitat del període per fer-ne el seguiment** i amb l'objectiu d'assegurar una avaluació formativa i continuada en relació amb el pla de treball acordat.
3. **Un contacte en finalitzar** on el professorat sol·licita al mentor o mentora del centre que faci **una valoració global de les pràctiques de l'estudiantat i li assigni una qualificació d'acord amb l'informe d'avaluació final.**

D'aquesta manera, l'avaluació de l'estudiantat es fa a partir de:

- Les valoracions del personal docent col·laborador que avalua les activitats d'aprenentatge o PAC a l'aula virtual;
- i les valoracions del centre de pràctiques on el mentor o mentora del centre avalua la feina feta per l'estudiantat per mitjà de les eines d'avaluació dissenyades pel responsable de l'assignatura i d'acord amb els criteris d'avaluació, i elabora l'informe d'avaluació final.

Per tant, l'avaluació de les diferents assignatures de Pràcticums tindrà en compte dos elements:

	Sistema d'avaluació	Equip avaluador	Ponderació
Treball a l'aula	Elaboració de les activitats o PAC a través de l'aula virtual	professorat col·laborador docent	60%
Treball al centre de pràctiques	Valoracions del centre de pràctiques	mentora o mentor del centre	40%